

สื่อสียงวาสน

ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑๐ ประจำวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๑

"ความยั่งยืนของเพศศึกษาอยู่ที่ไหน ?"

'เมื่อไหร่จะมีวิชาเพศศึกษา?'

เสียงสะท้อนของคณะทำงานหลายต่อหลายคน ในการประชุมภาคีดำเนินการโครงการเพศศึกษาเพื่อเยาวชน 'ก้าวอย่างเข้าใจ' ที่ร่วมกันสรุปบทเรียนการส่งเสริมเพศศึกษาในท่วง ๕ ปีที่ผ่านมา เพราะอยากให้อะไรที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายจัดให้เพศศึกษาเป็น 'วิชา' หนึ่งในที่เด็กทุกคนได้เรียน

ทุกวันนี้ การสอนเพศศึกษายังเป็น 'เนื้อหา' ที่ถูกเอาไปฝากไว้กับวิชาอื่นๆ ซึ่งมักถูกใช้ชั่วโมงไปทำกิจกรรมอื่นอยู่บ่อยๆ นั่นเพราะเพศศึกษายังไม่ถูกให้ความสำคัญเท่ากับวิชาที่ใช้สอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือวิชาที่ใช้เข้าประกวดแข่งขัน 'ทางวิชาการ' ทั้งๆ ที่เพศศึกษาเป็นการเรียนรู้ 'วิถีชีวิต'

วิถีชีวิตดังกล่าวครอบคลุมหลายๆ เรื่องที่เกี่ยวกับตัวตนของมนุษย์ อาทิ การให้คุณค่า ความเชื่อ อารมณ์ รสนิยม พฤติกรรม ความสัมพันธ์ การแสดงออก รวมทั้งสิทธิ และความพึงพอใจทางเพศ

ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคล ที่จะช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างมีความสุข และปลอดภัย

คงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ถ้าเกณฑ์ของการเป็นวิชาอยู่ที่ 'การวัดประเมินผล' ได้ เพราะการสอนเพศศึกษาไม่ได้มีเพียงเรื่อง 'ความรู้' ที่สามารถวัดผลได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เหมือนวิชาอื่นๆ แต่ยังมีเรื่อง ทักษะ ทักษะ และที่สำคัญเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งไม่สามารถเห็นผลเป็นรูปธรรมได้ในระยะเวลาสั้นๆ

อีกทั้งกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือทำ ผูกการคิด วิเคราะห์ด้วยตัวเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยเหตุผล คำตอบที่ได้จึงมีความหลากหลาย ไม่สามารถตัดสิน 'ผิดถูก' ได้ ต่างกับวิชาอื่นๆ ที่เน้นให้ท่องจำ (มากกว่าคิด?) ฟัง (มากกว่าถาม?) และมักมีเพียงคำตอบเดียวสำเร็จรูปว่าอะไรคือ 'ถูก' อะไรคือ 'ผิด'

ไม่ต้องแปลกใจว่า กระบวนการสอนที่สร้างกรอบความคิดแบบแบ่งแยกเป็นสองขั้วอย่างชัดเจนว่าอะไร 'ดี' 'ไม่ดี' 'ถูก' และ 'ผิด' จะซึมซับสู่วิถีชีวิตของเรา ทำให้เรามักสนใจ 'ผล' มากกว่า 'ที่มา' ของผล เพราะทำให้เราตัดสินใจได้ง่าย เช่น เด็กสอบได้เต็ม ๑๐ คะแนน แปลว่า ดี แต่เด็กท่องในวัยเรียน แปลว่า ไม่ดี ฯลฯ และไม่เคย 'ตั้งคำถาม' หรือ 'คิด' ย้อนกลับไประหว่างที่มีที่มาอย่างไร

หัวใจสำคัญของการเรียนการสอนไม่ว่าวิชาใดๆ จึงอยู่ที่ 'วิธีการสอน' ถ้าเราไม่มุ่งเน้นที่องค์ความรู้ ซึ่งวัดผลได้จากการตอบ 'ถูก' แต่เน้นฝึกกระบวนการคิด วิเคราะห์ อย่างรอบคอบ และใช้วิธีการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ ก็จะเป็นการคิด 'อาวุธทางความคิด' ให้แก่ผู้เรียน ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกเรื่องในชีวิต

ตรงมาที่กระบวนการเรียนการสอนยังคงเป็นรูปแบบเดิมบางที ความยั่งยืนของการสอนเพศศึกษา อาจไม่ใช่มาจากการตั้งคำถามที่ว่า 'เมื่อไหร่จะมีวิชาเพศศึกษา' แต่ 'เมื่อไหร่จะเปลี่ยนวิธีการสอน' ต่างหาก

พรพรรณ ทองทองศักดิ์
โครงการก้าวอย่างเข้าใจ

ครูย่า "เพศศึกษาช่วยวางพื้นฐานให้เด็กรู้จักป้องกันตนเอง"

โครงการก้าวอย่างเข้าใจร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "แนวทางการจัดกระบวนการการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน" ให้แก่รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์จาก ๑๕๕ เขตทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เขตพื้นที่ฯ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษารอบด้านในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

นางรัชนิ ไชยปะ นักวิชาการศึกษา ๙ ว. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๒ หนึ่งในผู้เข้าร่วมอบรม ให้สัมภาษณ์ว่า เพศศึกษามีความสำคัญมากในชีวิตประจำวัน เพราะสามารถแก้ปัญหาให้กับเยาวชนได้ โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เนื่องจากในเรื่องเพศ/เอตลันนั้น แม้เป็นผู้ใหญ่ก็ยังไม่จริงในบางเรื่อง เช่น ช่องทางของการได้รับเชื้อเอชไอวี ซึ่งการได้รับความรู้ที่ถูกต้อง จะทำให้เยาวชนดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยได้

"การสอนเพศศึกษาเป็นการวางพื้นฐานความพร้อมให้เด็กก่อนถึงวัยผู้ใหญ่ ให้เขารู้จักป้องกันตัวเอง สามารถผ่านพ้นวัยเรียนไปเป็นผู้ใหญ่ที่ตระหนักรู้ได้" นางรัชนิ กล่าวและว่า การที่ สพฐ. หรือหน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาเป็นเรื่องดี เพราะหากไม่มีนโยบาย โรงเรียนก็จะไม่เห็นความสำคัญ แต่ไปเน้นความรู้เชิงวิชาการ การแข่งขัน โดยลืมคำนึงถึงทักษะชีวิตของเยาวชน

ด้านนายวีระ สุขทอง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต ๑ ให้ความเห็นว่า เพศศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน และเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ไม่ใช่เพียงแค่เรื่องของเพศสัมพันธ์ แต่มีทั้งเรื่องของความรัก ความเข้าใจ สุขอนามัย สิทธิส่วนบุคคล หรือแม้กระทั่งเรื่องของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยที่การเรียนการสอนเพศศึกษานั้นจะทำโดยครูฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงลำพังไม่ได้

"การสอนเพศศึกษาต้องทำเป็นทีม ทั้งผู้บริหาร และครูทุกกลุ่มสาระ มาบูรณาการร่วมกัน โดยปรับกระบวนการ ฐานคิดของครูให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนเพศศึกษา ครูสังคม อาจพูดเรื่องเชิงกฎหมาย ในขณะที่ครูคอมพิวเตอร์ก็พูดถึงเว็บไซต์ที่เด็กนักเรียนชอบเข้าไปดู เป็นต้น" นายวีระกล่าว

โครงการก้าวอย่างเข้าใจ

สื่อสังวาส คือ สื่อกลางระหว่างโครงการ "ก้าวอย่างเข้าใจ" กับสื่อมวลชนสาขาต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและความคิดเห็นในเรื่องเพศศึกษา โดยมีกำหนดเผยแพร่ทุกวันที่ ๑ และวันที่ ๑๖ ในแต่ละเดือน

หากสื่อมวลชนท่านใดสนใจรายงานข่าวหรือต้องการข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยเจริญพันธุ์วัยรุ่น หรืองานเพศศึกษาเพิ่มเติม หรือต้องการดาวน์โหลด "สื่อสังวาส" ในรูปแบบ Word File สามารถเข้าไปดูได้ที่เว็บไซต์ www.teenpath.net

หรือติดต่อเจ้าหน้าที่โครงการฯ คือ กุษาณินี ๐๘๙-๕๕๙-๗๐๗๕ , พรรณณума ๐๘๖-๗๐๕-๖๕๕๑ และกษมา ๐๘๙-๖๖๗-๗๐๖๗

ที่องค์การแพธ (PATH) ๓๗/๑ ซอยเพชรบุรี ๑๕ ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๓-๕ โทรสาร ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๘ อีเมล pathbangkok@path.org

* สังวาส (น.) การอยู่ด้วยกัน; การอยู่ร่วมกัน; การร่วมประเวณี (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕)